

Ribby

Arkeologisk utredning och förundersökning vid Ribby, Västerhaninge socken, Haninge kommun, Södermanland

Lars Andersson
Rapport 2006:16

Ribby

Arkeologisk utredning och förundersökning vid Ribby, Västerhaninge socken, Haninge kommun, Södermanland

Lars Andersson
Rapport 2006:16

Rapporten finns i PDF-format på adressen
stockholms.lans.museum

Sickla Industriväg 5B, 131 34 Nacka
Tel 08-586 194 00 Fax 08-32 32 72
Webb: stockholms.lans.museum

© Stockholms läns museum
Produktion: Stockholms läns museum
Redaktionell bearbetning: Åsa Lundström

Allmänt kartmaterial: Lantmäteriverket.
Medgivande 97.0133
Stockholm 2006

Innehåll

Sammanfattning och resultat	7
Metod och genomförande	7
Administrativa uppgifter	10
Anläggnings- och rutbeskrivningar	11

Figurförteckning

Fig 1. Utsnitt ur Ekonomiska kartans blad	6
Fig 2. 1837 års karta rektifierad mot dagens digitala fastighetskarta.	8
Fig 3. Schaktning i Ribbys nordliga del.	9
Fig 4. Anläggning 1	9
Fig 5. Schakt- och anläggningsplan	12
Fig 6. Huslägen för 1837 års karta	13

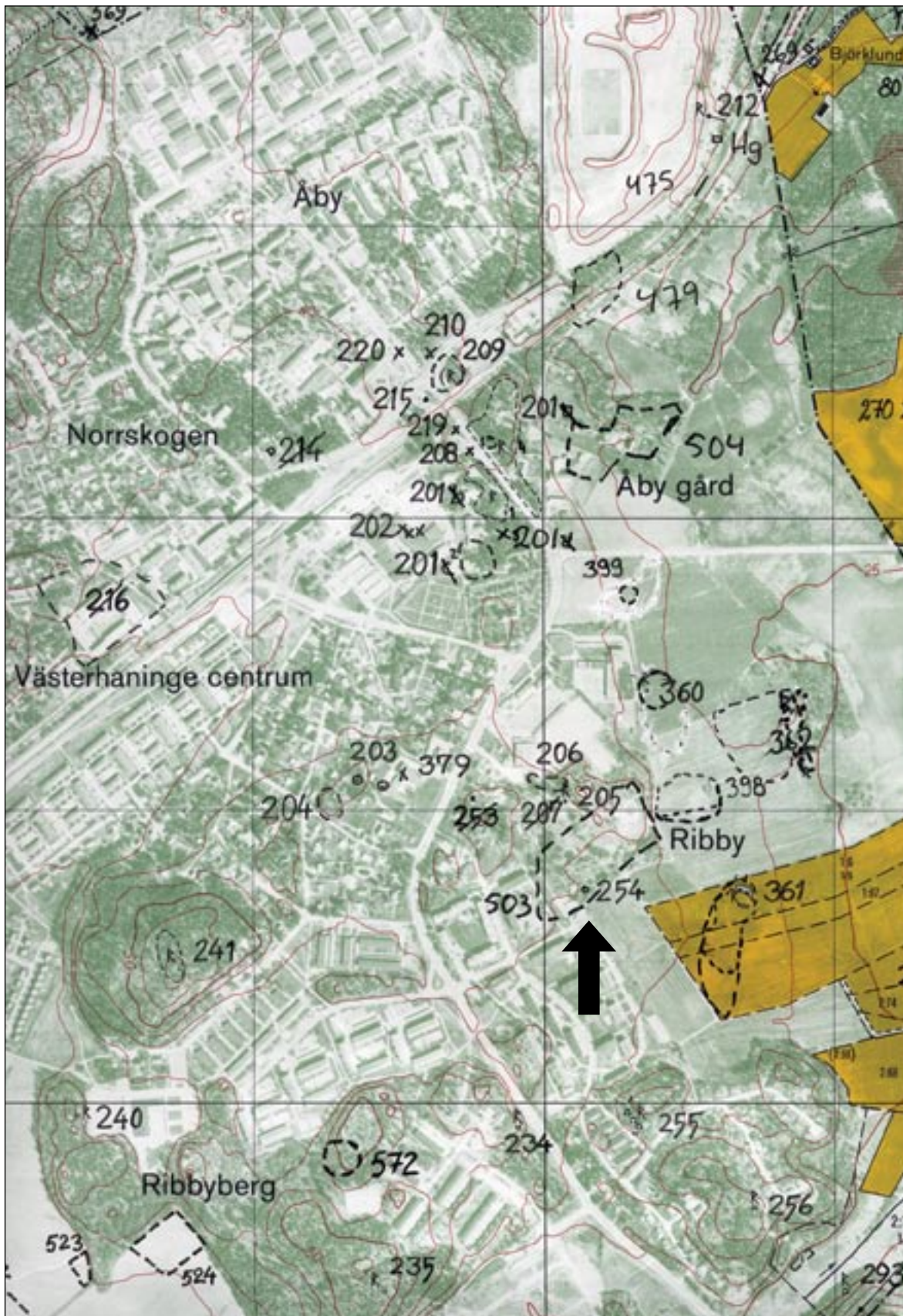

Fig 1. Utsnitt ur Ekonomiska kartans blad 10I 1g med undersökningsområdet markerat. Skala 1:10 000

Sammanfattning och resultat

Stockholms läns museum har utfört en arkeologisk utredning och förundersökning vid Ribby i Västerhaninge socken, Haninge kommun. Detta föranleddes av att Mälardalens Tomt & fastigheter planerar att bygga bostäder inom fastigheten Ribby 1:392. Inom eller i direkt anslutning till fastigheten finns flera fornlämningar. En bytomt, Raä 503, förundersöktes i avgränsande syfte mot nordväst. Inom bytomtens gränser finns den höglignande lämningen Raä 254. Strax utanför fastigheten i norr finns en runsten samt fornlämningsliknande lämningar (Raä 205 och 206). I direkt anslutning till de fornlämningsliknande lämningarna framkom en flack stensättning med framstickande brandlager och förekomst av brända ben (A1). Denna nyfunna fornlämning gör att statusen på de fornlämningsliknande lämningarna bör höjas till en lagskyddad fornlämning (gravgrupp/gravfält). Vid avgränsningen av bytomten framkom ett flertal anläggningar i bottenlagret. Anläggningarna utgörs av både förmodat sentida lämningar och typiskt förhistoriska härdar. Bytomten har delvis varit utsatt för djup plöjning och till synes också för en viss bortschaktning. Ett kulturlager med uteslutande sentida material finns inom och nordväst om bytomten. I direkt anslutning till bytomtsområdet finns en sentida gjuten ladugrund. Inom bytomtsområdet finns ett flertal synliga lämningar i form av husgrunder, jordkällare mm.

Slutsatsen av förundersökningen är att de gränser som finns markerade i fornminnesregistret i huvudsak stämmer. En liten utvidgning kan dock krävas i nordväst. Avgränsningen av det som bör räknas som fornlämningsområde markeras på nedanstående plan.

Slutsatsen av utredningen är att det framkom en tidigare okänd stensättning i nordvästra undersökningsområdet (A1).

Metod och genomförande

Inledningsvis gjordes en analys av det historiska kartmaterialet. Analysen visar att Ribby på 1800-talet har en utsträckning som ungefär motsvarar angivelsen i Fornminnesregistret. Centralt i bytomtsområdet finns en öppen yta med åker- och betesmark. Rester av denna syns idag. En stor del av bytomten är placerad norr/nordöst om undersökningsområdet. Den höglignande lämningen RAÄ 254 finns markerad i söder.

En översiktlig inventering gjordes inom området där det konstaterades att ett antal synliga lämningar finns inom bytomtsområdet. Sökschakt grävdes nordväst om bytomten i syfte att finna en avgränsning av bytomtslagren. Två kvadratmeter rutgrävdes på ett höjdområde nordväst om bytomten. I nordväst grävdes ett antal sökschakt i närheten av Raä 206, som i FMIS är registrerade som fornlämningsliknande lämningar. Fornlämningen har ursprungligen varit tolkad som ett gravfält. Vid schaktningen framkom en stensättning (A1) vilket borde innebära en ny bedömning av Raä 206, så att den återigen får statusen av ett gravfält.

Fig 2. 1837 års karta rektifierad mot dagens digitala fastighetskarta. Ribbys utbredning är belägen främst norr om undersökningsområdet.

Samtliga schakt och anläggningar mättes in med totalstation. Tekniska problem på grund av dålig väderlek samt dålig kvalitet på mätpunkterna gjorde dock att en viss rektifiering i efterhand av planerna var nödvändig. Noggrannheten i planerna är ca +/- 1 meter.

Inga fynd tillvaratogs.

Anläggning nr 1

Vid schaktning av schakt nr 4 framkom en flack stensättning. Anläggningen var ej synlig ovan torv. Stensättningen är ca 3 meter i diameter och 0,2 m hög (från schaktbotten) och består av rundade stenar med ca 0,2-0,3 meters diameter. Hela stensättningen togs ej fram. Graven är överplöjd och är överlagrad av brun moig mylla. Recent och sentida material i form av tråddragen spik, buteljglas, glacerad keramik och tegel fanns ner till stenpackningen. Vid rensning av graven framkom delar av ett brandlager centralt i anläggningen brända ben.

Fig 3. Schaktning i Ribbys nordliga del.

Fig 4. Anläggning 1.

Administrativa uppgifter

Länsstyrelsens dnr: 431-06-11611

Länsmuseets dnr: 2006:041

Kommun: Haninge

Socken: Västerhaninge

Typ av undersökning: utredning och förundersökning

Anläggnings- och rutbeskrivningar

Schakt nr	Längd m	Bredd m	Djup m	Fyllning	Innehåll
1	5	2	0,4	Plöja 0,4 m av brun moig mylla. Botten av ljusbrun moig sand.	
2	6	2	0,4	Plöja 0,4 m av brun moig mylla. Botten av ljusbrun moig sand.	
3	6	2,5	0,3-0,4	Plöja 0,3-0,4 m av brun moig mylla. Botten av ljusbrun moig sand.	
4	14	2,4-3,6	0,3-0,4	Plöja 0,3-0,4 m av brun moig mylla. Botten av ljusbrun moig sand.	Anläggning 1, stensättning, se beskrivning.
5	9	2-3	0,4-0,5	Plöja 0,4 m av brun moig mylla. Botten av ljusbrun moig sand.	Anläggning 2, mörkfärgning.
6	6	2	0,4-0,5	Plöja 0,4 m av brun moig mylla. Botten av ljusbrun moig sand.	
7	17	2	0,3-0,4	Plöja 0,3-0,4 m av brun moig mylla. Botten av ljusbrun moig sand.	
8	14	1,4	0,3-0,4	Plöja 0,3 m av brun moig mylla. Botten av ljusbrun moig sand.	
9	7	2	0,5	Plöja 0,5 m av brun moig mylla. Botten av ljusbrun moig sand.	Anläggning 3, sotfläck.
10	9	2-4	0,3-0,4	Plöja 0,3 m av brun moig mylla. Botten av ljusbrun moig sand.	Anläggning 4, annan anläggning. Anläggning 5, annan anläggning. Anläggningarna utgjordes av kistformade föremål (A4 1,1x0,5m, A5 0,3x0,2 m) innehållandes brända ben, järnfragment, kol och sot. "Kistorna" tycks brända på plats.
11	46	2	0,4	Plöja 0,3-0,4 m av brun moig mylla. Botten av ljusbrun moig sand. Schaktet avbrutet av gångstig.	Anläggning 6, hård. Anläggning 7, hård. Anläggning 8, syll. Anläggning 9, hård. Anläggning 10, hård. Anläggning 11, hård.
12	16	2	0,4-0,5	Plöja 0,4 m av brun moig mylla. Botten av ljusbrun moig sand.	
13	17	2	0,3-0,6	Plöja 0,4 m av brun moig mylla. Botten av ljusbrun moig sand. I söder ett större stenblock.	Anläggning 12, kulturlager.
14	31	2	0,3-0,8	Plöja 0,3-0,4 m av brun moig mylla. Botten av ljusbrun moig sand.	Anläggning 13, sotfläck/k-lager. Anläggning 14, sotfläck. Anläggning 15, sotfläck.
R1	1	1	0,4	Fyra stick grävda. Brun moig mylla.	Eldslagningsflinta i stick två. Tegel, folie, glaserad keramik, buteljglas.
R2	1	1	0,5	Fem stick grävda. Brun moig mylla.	Tegel, spik, porslin.

Fig 5. Schakt- och anläggningsplan

Fig 6. Huslägen för 1837 års karta. OBS att endast hus inom undersökningsområdet är markerade. Blå linje markerar undersökningsområdet. Fornlämningsområdet är markerat med röd linje. Svart linje markerar föreslagen utvidgning av fornlämningsområdet.